

20. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. Енциклопедичний словник. Київ : «АртЕк», 1998. 336 с.
21. Щербак О.В. Впливова динаміка лінгвосеміотичних кодів у рекламному дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. 2018. 24 с.
22. Cook G. *The Discourse of Advertising*. 2nd edition. New York : Routledge, 2001. 256 p.
23. Desmarais F. Advertisement as Tourism Space : 'Learning' Masculinity and Femininity from New Zealand Television. *Tourism and Gender: Embodiment, Sensuality and Experience* (ed. A. Pritchard [et al.]). Wallingford : CABI, 2007. Pp. 207–216.
24. Hosney M. Towards an Understanding of the Discourse of Advertising: Review of Research with Special Reference to the Egyptian Media. *African Nebula*. 2011. Issue 3. Pp. 25–47.
25. Mykhaylenko V.V. On Correlation of Explicature and Implicature in Advertising Discourse. URL: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/philosophy-and-philology-315/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today-315/26198-315-008>. (viewed on August 21, 2019).

УДК 81'373.43:811.111=030

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-2.19>

СУЧАСНІ АНГЛІЙСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

MODERN ENGLISH NEOLOGISMS AND METHODS OF THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Костенко О.Г.,

orcid.org/0000-0002-5675-3074

*старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Оскільки мова знаходиться в тісному взаємозв'язку з усіма сферами життя людини, вона миттєво реагує на усі зміни, що відбуваються в них. Яскравим прикладом такого взаємозв'язку можна вважати появу неологізмів, які створюються на позначення нових предметів, явищ або процесів тощо, про що свідчить стрімке поповнення неологізмами лексичного шару англійської мови, яка таким чином реагує на глобалізаційні процеси та розвиток інформаційних та комунікаційних технологій. Саме тому надзвичайно актуальним питанням є вивчення англійських неологізмів та способів їх перекладу українською мовою, чому і присвячена ця стаття. У роботі узагальнено погляди учених на поняття «неологізм» та взято за основу таке, що визначає неологізм як лексичну одиницю, що використовується в мові протягом певного періоду для позначення нових понять або в нових значеннях. Таким чином, у рамках цієї роботи як неологізми розглядались не лише новоутворені слова, а й нові поєднання існуючих слів та використання відомих слів у нових значеннях.

У статті також детально розглянуті стадії існування неологізмів, оскільки серед учених і досі точаться дискусії з приводу того, яке слово ще вважається неологізмом, а яке вже варто розглядати як загальноживане. У процесі дослідження було визначено, що переклад англійських неологізмів українською мовою становить певні труднощі, що пов'язано з тим, що новоутворені слова не встигають потрапляти до словників, а контекст не завжди може допомогти зрозуміти, про що йдеться в оригіналі. Саме тому перекладачам необхідно розуміти структуру неологізмів, їхні особливості, а також основні способи перекладу, короткий огляд яких із прикладами було подано у статті. До таких способів перекладу було зараховано транскрибування, транслітерацію, калькування, описовий переклад, пряме включення, приблизний переклад.

Ключові слова: неологізми, переклад неологізмів, способи перекладу, описовий переклад, транслітерація, транскодування, калькування, приблизний переклад, пряме включення.

As any language is closely interconnected with all the spheres of human life, there is its instant reaction to all the changes taking place in these spheres. Thus, the emergence of neologisms, created to mark new objects, phenomena or processes is the striking example of such an interconnection, as evidenced by the rapid replenishment of the English language lexical layer, which responds to globalization processes and the development of information and communication technologies in such a way. The study of English neologisms and ways of their translated into Ukrainian is of great relevance and the main issue of this paper. The scientists' views on the concept of neologism are summarized and the definition, according to which neologism is considered as a lexical unit used in language over a certain period of time to note new concepts or to give lexical units new meanings is taken as the basis. Thus, within the framework of relevant study, the newly created words as well as new combinations of existing words and the well-known words usage in new meanings are considered as neologisms. The stages of the neologisms existence are also defined in the paper, as there are a lot of discussions among scientists on the issue concerning which words can be regarded as neologisms and which cannot.

It has been found that the translation of English neologisms into Ukrainian can make some difficulties due to the fact that the neologisms are created so quickly, that they are not fixed in the dictionaries, and the context cannot always be helpful for their understanding. That is why translators need to understand the neologisms structure, their peculiarities, as well as the basic methods of translation, a brief overview of which is given in the paper. These translation methods are transcription, transliteration, loan translation, descriptive translation, direct inclusion, approximate translation.

Key words: neologisms, neologism translation, translation methods, descriptive translation, transliteration, transcription, loan translation, approximate translation, direct inclusion.

Постановка проблеми. Будь-яка мова знаходиться у тісному взаємозв'язку з усіма сферами людської діяльності, що зумовлює її безперервний розвиток внаслідок тих змін, що відбуваються в суспільстві, науці, економіці, політиці, культурі. Серед усіх складників мови найбільших змін зазнає лексика, про що свідчить її постійне збагачення новими словами. На тлі значних змін у соціальній сфері людства, посилення глобалізаційних процесів та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій лексичний склад англійської мови зазнав протягом останніх років стрімкого поповнення новими словами та мовними нововведеннями. Таким чином, актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю вивчення нової лексики як засобу відображення змін, що відбуваються в сучасній лінгвокультурі, а також вивченням способів адекватної передачі англійських неологізмів українською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дослідження неологізмів свої лінгвістичні праці присвячували такі відомі мовознавці, як Л.С. Бархударов, Ю.А. Зацний, В.І. Карабан, В.Н. Комісаров, М.Я. Цвілінг та багато інших. Серед сучасних дослідників варто виокремити О.І. Дзюбіну та М.О. Шутову, які розглядали теорії утворення неологізмів та їх класифікації, а також Т. Данкевич та І.В. Козаченко, які досліджували особливості перекладу англійських неологізмів українською мовою. Аналіз останніх досліджень показав, що хоч нині існують загальновідомі способи та техніки перекладу неологізмів, їх стрімке поповнення в англійській мові вимагає пошуку нових шляхів перекладу, а також укладання англійсько-українських словників неологізмів.

Постановка завдання. Мета цього дослідження полягає в аналізі наявних способів перекладу англійських неологізмів. Об'єктом дослідження виступають англійські неологізми з різних сфер суспільного життя, що з'явилися протягом останнього десятиліття. Предметом дослідження виступають способи перекладу англійських неологізмів українською мовою.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на той факт, що мови різних народів постійно збагачуються новими словами, серед вчених і досі немає єдності щодо визначення терміна «неологізм».

У перекладі з грецької неологізм (*neos* – новий, *logos* – слово) означає «нове слово», однак одразу ж виникають питання: яке слово можна вважати новим? Наскільки довго воно має перебувати у вжитку, щоб перестати бути «новим»? Чи залежить це від того, наскільки багато людей його використовують? Як швидко неологізм стане надбанням загальнословникового складу мови? Саме ці питання не дають змоги точно визначити значення поняття «неологізм».

У цьому дослідженні ми брали за основу визначення О.О. Селіванової, згідно з яким неологізм розглядається як «слово чи сполука, які використані мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття або в новому значенні» і розуміються носіями мови як лексичні новоутворення [6, с. 417]. Таким чином, неологізми проходять кілька стадій протягом часу свого існування: 1) поява неологізму, коли він належить до пасивного і використовується лише невеликою групою людей зазвичай у розмовному стилі мовлення; 2) поступове поширення неологізму та його фіксація в засобах масової інформації; 3) поступова лексикалізація, яка передбачає виявлення специфіки використання неологізму в певних контекстах; 4) закріплення неологізму в окремих словниках неологізмів; 5) закріплення неологізму в загальноновживаному складі лексики [7, с. 80].

Варто зазначити, що під неологізмами вчені зазвичай розуміють не лише абсолютно нові слова, але також наявні лексичні одиниці, які набувають нового значення [2, с. 18]. Таким чином, неологізмами можна вважати:

– абсолютно нове слово, наприклад:

– нове поєднання наявних слів, наприклад: *employment slack* – надлишкова робоча сила. Економічна криза сприяла появі в мові нової лексичної одиниці *employment slack*, яка, на відміну від економічного терміна *unemployment rate*, включає в себе безробітних, зневірених знайти роботу і тих, хто працює неповний робочий день, але бажає працювати повний [5];

– нове значення існуючих слів. Наприклад, лексична одиниця *lift-off*, яка до 2015 р. використовувалася в значенні «запуск повітряного або космічного апарату або початок будь-якого успішного заходу», внаслідок підвищення про-

центних ставок у США після тривалого періоду збереження їх на низькому рівні наприкінці 2015 р. почало використовуватися в новому значенні – «*стрімке підвищення процентних ставок*» [5].

Неологізми охоплюють практично всі сфери життя. Поповнення лексичного складу англійської мови відбувається як за допомогою запозичень з інших мов, так і за допомогою внутрішньомовних засобів, які варто розуміти для можливості адекватного перекладу того чи іншого неологізму.

Переклад неологізмів має свої труднощі, оскільки жоден словник на тлі сучасного розвитку інформаційно-комунікаційних систем не може встигнути зафіксувати усі неологізми, що виникають. Іноді перекладачеві допомагає контекст, знання складових частин неологізму, а також розуміння способів творення сучасних англійських неологізмів. Однак досить часто цього виявляється недостатньо, і перекладач, який не володіє екстралінгвістичними знаннями, не може адекватно перекласти певний неологізм. Варто також зазначити, що не всі суспільства розвиваються рівномірно, що може призвести до того, що мова, якою здійснюється переклад, може ще не мати еквівалента певному неологізму. Розглянемо найбільш поширені способи перекладу англійських неологізмів українською мовою.

1. Транскрибування, транслітерація. Такий вид перекладу передбачає відтворення форми лексичної одиниці оригіналу за допомогою літер мови перекладу. Такий вид перекладу можна назвати фактично запозиченням звукової (транскрипція) або графічної (транслітерація) форми слова зі збереженням значення слова з мови оригіналу в мову перекладу. Таким чином, запозичене слово стає фактом мови перекладу і виступає еквівалентом ідентичного з ним іншомовного слова. Насправді такий спосіб є одним із найдавніших і в наш час продовжує активно використовуватись [4, с. 122].

Транслітерація відрізняється від транскрибування тим, що за допомогою українських літер необхідно передати літери, з яких складається англійський неологізм. Так, перекладачеві не обов'язково потрібно знати вимову англійського слова, можна обмежитись його зоровим сприйняттям.

Серед цих двох видів перекладу поширенішим все ж таки є транскрибування, яке полягає в передачі фонетичної форми англійського слова українськими літерами [4, с. 123].

Розглянемо такі приклади застосування транскрибування та транслітерації у процесі перекладу неологізмів: *Brexit* – *Брекзит*, *brexchosis* – *Брекзхозис*, *hashtag* – *хештег*, *subtweet* – *сабтвіт*, *hate-link* – *хейт-лінк*, *Cyberchondria* – *Кіберхондрія*,

droniquette – *Дроникет*, *feminocracy* – *фемінокрація*, *infoganda* – *інфоганда*, *facepalm* – *фейспалм*.

2. Калькування. Такий вид перекладу передбачає заміну складових частин лексичної одиниці оригіналу або цілого слова їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Калькування припускає існування двосторонніх міжмовних відповідностей між елементарними лексичними одиницями [1, с. 122]. Перевага такого виду перекладу полягає в стислості і простоті отриманого з його допомогою еквівалента, також його однозначній співвіднесеності з початковим словом. Наприклад, *iFinger* – *АйПалець*, *fog computing* – *туманні обчислення*, *nontroversy* – *псевдодискусія*, *me time* – *час для себе*, *digital crowding* – *цифрове скупчення*, *community animator* – *громадський аніматор*, *tweetstorm* – *твіт-шторм*, *just-in-time politics* – *своєчасна політика*, *digital hangover* – *цифрове похмілля*.

3. Описовий переклад – це лексико-граматична трансформація, під час якої лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що роз'яснює її значення таким чином, що вона отримує повне пояснення або визначення мовою перекладу [4, с. 125]. Наприклад: *skype sleep* – *спілкуватися за допомогою програми Skype та заснути одночасно із своїм співрозмовником*, *Sellebrity* – *використання відомих людей для рекламування продуктів*, *text-walk* – *писати повідомлення на мобільному телефоні в соціальних мережах на ходу*, *Tech-life balance* – *час, який людина витрачає на користування різними технічними комунікативними пристроями та час без них*, *facecrook* – *злочинець, який використовує Фейсбук для здійснення, планування або обговорення злочину*, *Youthquake* – *визначні політичні, соціальні або культурні зміни, які відбулися під впливом дія та переконань молоді*, *diss tweet* – *нешаноблива або образлива публікація в Твіттері*, *Cli-fi* – *науково-фантастичний фільм про зміну клімату*, *clique stalking* – *потайки дізнаватися про друзів людини в соціальних мережах*.

4. Пряме включення – спосіб перекладу, який передбачає використання англійського слова в його початковій формі. Наприклад: *wi-fi*, *iPod*, *iPad*. Досить часто такий спосіб перекладу використовують для перекладу неологізмів, що складаються з двох частин, де одна з них подається мовою оригіналу, наприклад: *web-сторінка* [3, с. 167].

5. Приблизний переклад – спосіб перекладу, за якого використовуються лексичні одиниці мови перекладу, які можуть частково відповідати безеквівалентній лексиці мови оригіналу [4, с. 249].

У результаті такого перекладу значення слова загалом зберігається, однак може втрачатись його стилістичний фон. Наприклад: *nerd* – неприємна, неприваблива людина, *wimpr* – слабка людина, невдаха, *buddy* – друг, товариш.

Висновки. Оскільки неологізми охоплюють практично всі сфери життя і лексичний склад

англійської мови постійно поповнюється ними, треба розуміти, яким чином необхідно перекладати ці лексичні одиниці українською мовою. Найбільш поширеними способами перекладу англійських неологізмів українською мовою є транскрибування/транслітерація, калькування, описовий переклад, пряме включення, приблизний переклад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Борисова О.В. Способи перекладу неологізмів та особливості їх опанування студентами на заняттях з практики перекладу. *Мовні та концептуальні картини світу*. Збірник наукових праць. Київ : КНУТШ. Вип. 24, ч. 1. 2008. 359 с.
2. Дзюбіна О.І. Особливості утворення та функціонування семантичних неологізмів англійської мови в сфері інтернет-комунікації. *Записки з романно-германської філології*. 2014. Вип. 2 (33). С. 17–23.
3. Козаченко І.В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: *Філологія*. 2014. № 25. Том 2. С. 166–168.
4. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва : Р. Валент, 2011. 408 с.
5. Коровина Л.В. Трудности перевода неологизмов современной экономической тематики. URL: <https://mgimo.ru/upload/iblock/d89/korovina.pdf>.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля–Київ, 2006. 716 с.
7. Шутова М.О. Неологізми в сучасній англійській мові. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія*. 2010. Випуск 21. С. 79–85.

УДК 378.371

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-2.20>

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ВЕБТЕХНОЛОГІЙ

LINGUA SOCIO-CULTURAL COMPETENCE FORMATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING USING WEB TECHNOLOGES

Краснопольський В.Е.,

orcid.org/0000-0002-1413-2747

доктор педагогічних наук,

завідувач кафедри іноземних мов

Луганського державного університету внутрішніх справ

імені Е.О. Дідоренка

Тишакова Л.Т.,

orcid.org/0000-0001-9237-2730

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Луганського державного університету внутрішніх справ

імені Е.О. Дідоренка

Стаття присвячена аналізу певних тенденцій сучасної методики, таких як: 1) впровадження міжкультурного підходу у процесі вивчення іноземної мови, 2) новітні модифікації комунікативного підходу, 3) реалізація формування лінгвосоціокультурної компетенції у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО, 4) навчання іноземної мови з використанням вебтехнологій.

У новому столітті іноземна мова стала саме засобом «вживання» в умовах формування світового суспільства та глобального мислення. Успішний розвиток особистості, готової до «вживання», є процесом введення її в іншомовну культуру. Найбільш об'єктивним вирішенням проблеми ознайомлення студентів з іншомовною культурою можна запропонувати використання моделювання ситуацій реального міжкультурного спілкування, тобто навмисної конфронтації ситуацій рідної та іншомовної культури.

Створення моделі іншомовної культури є однією з основних вимог у процесі навчання іноземної мови як засобу «вживання». Це вимагає створення принципово нових компонентів навчально-методичних комплексів (НМК) як за змістом, так і за формою. Підготовка студентів до самостійного набуття знань стає одним з унікальних завдань